

Museum Vest
Plan for forskning
2022 – 2025

Museum Vests forskningsplan 2022-2025

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Bakgrunnen for en ny plan for forskning i Museum Vest.....	3
1.2 Museum Vest som forsknings- og kunnskapsinstitusjon	4
1.3 Bruken og forståelsen av forskningsbegrepet i planen.....	5
Tiltak.....	6
2. Museumspolitiske føringer av særlig betydning	7
2.1 Økt bevissthet om forskningsetiske problemstillinger.....	9
3. Oppfølging av konsolideringen og dens formål og visjoner	10
4. Kompetansebygging	13
4.1 Forskningskompetansen ved planens inngang og utgang.....	13
4.2 Tiltak for å nå kompetansemålene.....	14
Konkrete tiltak som vil bli satt i verk for å motivere og stimulere til kompetanseøkning:	14
1. <i>Organiseringen av forskningen i Museum Vest</i>	14
5.1. Fagleder for forskning og fagrådet sin rolle i forskningsprosjekter	15
5.2. Base for forskning i Museum Vest.....	16
2. <i>Forskningsambisjoner for perioden 2022-2026: Styrking, kontinuitet og fornying</i>	16
6.2 Utfordringer og ambisjoner.....	16
6.3 Tallfesting av mål for perioden.....	17

1. Innledning

1.1 Bakgrunnen for en ny plan for forskning i Museum Vest

Museum Vest vedtok i februar 2021 en ny strategiske plattform. Formålet var blant annet å framheve visjonen og hovedsatsingene slik de er nedfelt i konsolideringsavtalen fra 2019. Samtidig ble det formulert konkrete tiltaks mål innenfor både museumsfaglige innsatsområder og andre satsinger framover for museet. Museets visjon og misjon bygger både videre på museets sin tematiske forankring samtidig som det allmenne museale formålet er tydeliggjort:

Vår visjon: Tett på menneskene og livet langs kysten og på havet

Vår misjon: Ved å inspirere til refleksjon om fortiden, skal vi gjøre samtiden mer forståelig og bygge et felles verdigrunnlag for framtiden.

Vi samler inn, bevarer, forsker på, formidler og stiller ut historier fra menneskers liv langs kysten og på havet.

Vi skal være et synlig og relevant museum som utvikler ny kunnskap innen våre felt og formidler denne på en engasjerende og aktuell måte til alle våre målgrupper.

Gjennom samarbeid og fornying skal vi styrke arbeidet med formidling, forskning og samlingsforvaltning.

Beskrivelsen av innsatsområdet forskning med fokusområder kan sees på som en presisering av hvordan museet plasserer seg innenfor den sektorielle utviklingen av forskningsfeltet, det interne formålet om å utvikle faglig fellesskap, organiseringen av forskningsfeltet og en vektlegging av en utvidet orientering mot andre forsknings- og kunnskapsmiljø:

Forskning er en grunnleggende forutsetning for Museum Vest sin faglige utvikling. Den er ikke bare viktig som en kilde til ny kunnskap, men bidrar også til å skape gode fagmiljø for diskusjon og kritisk tenkning. [...]

Forskningskompetansen i Museum Vest skal synliggjøres, brukes aktivt, ivaretas og styrkes. Vi skal publisere regelmessig i fagfelleverderte publikasjoner. Forskningsleder skal etablere og koordinere en felles struktur for museets forskningsaktivitet samt utarbeide og følge opp Museum Vest sin forskningsplan. Vi skal fortsatt være en attraktiv samarbeidspartner for museer, museumsnettverk og relevante forskningsmiljø. Fokusområdene i planperioden vil være:

- Sikre at forskning ved Museum Vest får tilstrekkelig prioritering, handlingsrom og infrastruktur.
- Tilrettelegge samlinger og arkiv for egen og andres forskning.
- Styrke samarbeidet med universitets- og høyskolesektoren.
- Ta initiativ til nye forskningsprosjekt i de museumsnettverkene Museum Vest deltar i.
- Synliggjøre Museum Vest sin forskningsaktivitet i relevante kanaler og være oppdatert i relevant forskningsfront.
- Utvikle Bergens Sjøfartsmuseum som forskningsbase for Museum Vest.
- Til enhver tid være aktiv bidragsyter i minst ett større forskningsprosjekt sammen med andre samarbeidspartnere og tilstrebe at flere av museets avdelinger er representert.

Fokusområdene handler i det vesentlige om intern koordinering av forskningsaktiviteten, kvalitativ utvikling og utvikling av et faglig fellesskap i Museum Vest. Den interne utviklingen og samarbeidet mellom avdelinger er samtidig tydelig orientert mot aktuelle

samarbeidspartnere utenfor vår institusjon, da særlig andre museum og relevante forskningsmiljø i høgskole- og universitetssektoren.

Denne planen for forskning i Museum Vest skal være et redskap til å tydeliggjøre fokusområdene i strategien, hvordan vi skal organisere arbeidet samt avklare sentrale begrep av relevans for denne delen av det museumsfaglige arbeidet. Planen skal videre være et førende utgangspunkt for de årlige handlingsplanene for forskning som blir utviklet avdelingsvis og på konsolidert nivå i Museum Vest.

1.2 Museum Vest som forsknings- og kunnskapsinstitusjon

I Museum Vest har forskning som ideal og kunnskapspraksis dype institusjonelle røtter. Flere av museene som nå er avdelinger i Museum Vest la også før opprettelsen av det konsoliderte museet vekt på både forskningskompetanse og publisering som en del av museets formål. Samtidig representerte museene som gikk inn Museum Vest ulike sider av det regionale og nasjonale museumsmangfoldet, og de hadde i noen grad ulik tilnærming til kunnskapsproduksjon og forskning. Det som i dag er Museum Vest består av også av åtte museum hvorav to ble etablert sist på 1800-tallet (1872 og 1880), ett i mellomkrigstiden (1921), fire på 1990-tallet og ett på 2000-tallet. Dette har naturlig nok ført til at en har gått inn i det konsoliderte museet med ulike forventninger og noe ulik museumsfaglig tilnærming ut fra sine institusjonelle opparbeidede praksiser. Fra og med opprettelsen av Museum Vest i 2005 har styrking av forskningsfeltet likevel vært et av flere mål som har blitt søkt oppnådd ved konsolidering. Underveis har en da også evnet å levere vesentlige bidrag til i form av større publikasjoner innenfor museets felles tematikk, og en har også bygget opp museets egen formelle og reelle forskningskompetanse.

Det foreløpige siste leddet i konsolideringsprosessen i 2019 har gitt museet en tydeligere tematisk retning samtidig som det museumsfaglige miljøet har vokst vesentlig. Ytterligere styrking av forskningsfeltet er mellom de eksplisitte avtalefestede museumsfaglige hovedsatsingene for Museum Vest etter konsolideringen. I punkt 4. “Visjon og hovedsatsinger” er dette omtalt at museet skal: “Fremme og styrke forskning på, forvaltning og formidling av” museets tematiske ansvarsområder. Etablere en felles “forskningsbase for MV” og “skape felles fagmiljø på tvers av avdelingene”.

1.3 Bruken og forståelsen av forskningsbegrepet i planen

Planen operer med begrepene «forskning» og «kunnskapsproduksjon». Dette er overlappende kategorier, men det er både med tanke på organisering av arbeidet og vår rapporteringsplikt nødvendig å være bevisst på grenseoppganger i de tilfeller der det har betydning.

Med forskning menes allment den type av aktivitet der forskningskompetansen blir organisert med det formål å utforske originale problemstillinger som er av interesse og nytte for et bredere fagfellesskap.

I rapporten til Utvalg for museum og forskning, “Vilje til forskning” blir det pekt på at forskningsbegrepet slik det bli brukt av det danske Kulturministeriet for sine områder (inkludert museene) er et godt utgangspunkt for et allment forskningsbegrep. En fremhever her de tre overordnede dimensjonene *originalitet*, *transparens* og *gyldighet*. Originalitet er her forstått som utvikling av ny viten, innsikt og erkjennelse. Transparens at en anvender relevante metoder og teoridannelse. Og gyldighet forstås på den måten at det skal redegjøres for hvordan arbeidet forholder seg til relevante forskningsfelt.¹

Resultater av forskningsarbeid kan bli delt med omverden på mange måter; gjennom foredrag, vitenskapelige innlegg, artikler og monografier, men også i form av utstillinger og innsamlingsarbeid. Forskningen i Museum Vest vil gjennom planperioden bli formidlet og synliggjort på flere måter i tråd med museets brede formål.

I planperioden vil det samtidig være en sterkere vektlegging og prioritering av forskningsaktivitet som resulterer i vitenskapelige publikasjoner. Organiseringa av forskningen i Museum Vest skal legge større vekt på og legge mer til rette for en tydeligere kvalitativ spissing av forskningsarbeidet. Økt publisering i meritterende kanaler vil videre være sentralt for måten Museum Vest kvalitetssikrer egen forskningsproduksjon på. Vi forholder oss her til graderingen av tidsskrift og forlag på samme måte som UH-sektoren, og vil i planperioden synliggjøre dette gjennom de ansattes rapportering i publikasjonssystemet Cristin.

I offentlig statistikk, innrapportering og systemverktøy blir er det definert som en vitenskapelig publikasjon dersom alle disse fire kriteriene er innfridd: “1. presentere nye innsikt, 2. være i en form

¹ Utvalg for museum og forskning peker på at forskningsbegrepet slik det bli brukt av det danske Kulturministeriet for sine områder (inkludert museene) er et godt utgangspunkt for et allment forskningsbegrep. En fremhever her de tre overordnede dimensjonene *originalitet*, *transparens* og *gyldighet*. Originalitet er her forstått som utvikling av ny viten, innsikt og erkjennelse. Transparens at en anvender relevante metoder og teoridannelse. Og gyldighet forstås på den måten at det skal redegjøres for hvordan arbeidet forholder seg til relevante forskningsfelt. Rapporten “Vilje til forskning”: 11. [Microsoft Word - RapportMuseumsforskning.docx \(regjeringen.no\)](#)

som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning, 3. være i et språk og ha en distribusjon som gjør den tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den, 4. være i en publiseringskanal (tidsskrift, serie, bokutgiver, nettsted) med rutiner for fagfelleevaluering.” 2

Det er et konkret mål for planperioden at Museum Vest skal bidra til ulike forskningsmiljø i form av flere fagfellevurderte artikler og andre publikasjoner som formelt er anerkjent som vitenskapelige publiseringskanaler. Men også i de tilfeller det av praktiske eller økonomiske årsaker ikke er mulig eller aktuelt å publisere i anerkjente kanaler bør en sørge for ekstern fagfelleevaluering. Måltallene vil framgå av de årlige handlingsplanene.

Kunnskapsproduksjonen i et større museum som Museum Vest er omfattende og bredt orientert, og vil derfor være omfattet av alle plandokumentene. De formene for tekstlig kunnskapsproduksjon som har et eksplisitt vitenskapelig formål eller som gjør bruk av vitenskapelige metoder hører inn under forskningsplanen også i de tilfeller arbeidet ikke har meritterende “poenggivende” publisering som mål. Dette gjelder interne og eksterne publikasjoner med Museum Vest som bidragsyter der formålet er å bringe fram ny kunnskap ved bruk av vitenskapelige metoder og verktøy. Formålet kan her f.eks. være mer empirisk eller dokumentarisk orientert enn det som karakteriserer fagfellevurdert forskning. Eksempelvis kan dette være tekster som er basert på systematisk gjennomgang og bearbeiding av samlinger og arkiv. Eller teksten kan i større grad være vendt mot et allment publikum ved popularisering av egne og andres vitenskapelige arbeider. Også slike former for tekstlig produksjon er omfattet av forskningsplanen fordi det her vil være museet som har hovedansvaret for å sikre den faglige kvaliteten på arbeidet, og fordi slike arbeid kan og i flere tilfeller bør være ledd i en prosess som kan føre til økt meritterende forskning.

Måten vi organiserer arbeidet på og de interne og eksterne faglige møteplassene vil videre bli målrettet brukt til å utvikle og styrke alle tiltak som hører inn under planen. Evne og vilje til samarbeid, kritisk vurdering og konstruktiv oppfølging er verdier som forplikter alle som arbeider med forskning og kunnskapsutvikling i Museum Vest.

Tiltak

- Utvikle forskerforum som en faglig møteplass for forskermiljøet i Museum Vest
- Bruke interne og eksterne veiledningsressurser på prosjekt som skal fagfellevurderes
- Bruke interne ressurser og forskerforum til å styrke populærvitenskapelige prosjekt, utstillingskataloger og dokumentasjonsprosjekt med det formål å øke bevisstheten om bredden i vår forskningsformidling

- Styrke Museum Vests egen vitenskapelige publikasjon, Sjøfartshistorisk årbok, evt. gjennom samarbeid med andre institusjoner
- Samarbeide med museene i Vestland om å utvikle en felles forskningsinfrastruktur
- Utvikle prosjektrettet forskningsamarbeid med andre museum gjennom nettverksarbeid og på annen måte
- Opprettholde og styrke deltaking i internasjonale fora og prosjekt. Tiltaket vil bli særlig når ferdsele over landegrener blir normalisert etter pandemien

2. Museumspolitiske føringer av særlig betydning

Museum Vest sin forskningssatsing er godt forankret i museale og kulturpolitiske føringer. De ulike utredningen og meldingene fra Kulturdepartementet har naturlig nok vært viktige orienteringspunkt for museet ettersom disse har underbygd den langvarige perioden med museumsreform og konsolideringer. I den såkalte ABM-meldingen, St.meld. nr. 22 (1999-2000), ble det lagt vekt på at større «samordna» institusjoner ville gjøre museene mer «robuste» og dermed kunne legge til rette for et sterkere museumsfaglig miljø.² For forskningsfeltet ble ambisjonene tydeligere inn i prosessene med museumsreform og konsolidering. Med Stortingsmelding nr. 49 (2008-2009) “Framtidas museum” ble forvaltning, forskning og formidling presisert som de museumsfaglige kjerneområdene som en forventet at skulle bli styrket ved konsolideringen. Dette ble blant annet formulert slik:

Departementet vil i det videre arbeidet legge til rette for at museene kan styrke sine faglige profiler. Her er det viktig at det settes i gang tiltak som sikrer faglig utvikling over hele aktivitetsfeltet, likevel uten at det legges opp til at alt er like viktig og at alle tiltak skal skje samtidig. I et kulturpolitisk perspektiv er det viktig å skape rammevilkår som stimulerer museene til faglig solid innsats i utøvelsen av deres samfunnsrolle. (s. 13)

For forskning ble målformuleringen videre formulert slik:

Mål: Forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling. Et delmål vil være økt forskningssamarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren. (s. 13)

Både Museum Vest og Bergen Sjøfartsmuseum har lagt vekt på å formulere og realisere forskningsprosjekt innenfor de rammevilkåra museene har hatt. Og en har videre lagt vekt på å både bygge relasjoner til forskningsmiljøer i kunnskapssektoren og å aktivt bruke de ulike nettverkene i forskningsøyemed. Konsolideringen i 2019 innebærer en videreføring og styrkning av det som nå har blitt en samlet strategi for et større museum. Slik vi vurderer det

² St.meld. nr. 22. (1999-2000). *Kjelder til kunnskap og oppleving*: 162.

målbærer dessuten den siste museumsmeldingen “Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid” (Meld.st.23 (2020-2021) en tydeligere oppfølging av de etablerte forskningsmålene for sektoren. Forskning blir her forstått som en «kjerneverksemd» ved museene og som sentralt for den ønskede utviklingen av museene som “kunnskapsinstitusjoner” med “solid kunnskapsproduksjon”.³ Det blir videre presisert at det forventes at museer som mottar tilskudd også bruker deler av ressursene på forskning:

Forskning er ein del av musea si kjerneverksemd. Kulturdepartementet legg til grunn at alle musea med driftstilskot frå departementet legg til rette for, og sjølve utfører, forskning.⁴

Museum Vest sin etablerte praksis er således i tråd med disse føringene. Videre vil en etterstrebe en videre utvikling i større grad er fundert på det ideelle formålet om sammenhenger mellom museets ulike sider som kunnskapsinstitusjoner, det som i meldinga er formulert slik:

Kulturdepartementet meiner det er heilt sentralt at det vert forska på fagområda og dei store samlingane av kunst, og kultur- og naturhistorisk materiale som musea forvaltar. I dette arbeidet må musea verka innanfor ein større vitenskapleg kontekst og leggja vitenskaplege ideal til grunn for innsamling, tilgjengeleggjering og bearbeiding av empiri og kjeldemateriale.⁵

Det å skape sammenheng mellom forvaltning, innsamling, forskning og formidling er et veletablert museumsideal, men som det i praksis kan være krevende å innfri. Dette gjelder særlig forholdet mellom forvaltning og innsamling, og som derfor vil få større oppmerksomhet i perioden. Den kommende planen for samlingsutvikling vil derfor utviklet i relasjon til våre pågående og kommende forskningsprosjekt. Museum Vest har videre styrket muligheten for koordinering og felles museumsfaglig innsats gjennom stillingene som fagledere for forvaltning, forskning og formidling. Faglederne er både direktørenes rådgivere og plassert i museets nyopprettede (2021) strategiske ledergruppe. Slik vi vurderer det er dette også i tråd med den siste museumsmeldingens signal der det blant annet er påpekt at en vil følge opp hvorvidt forskningskompetanse er representert i ledelsen og hvordan en følger opp forskningsfeltet i planarbeidet.⁶

Samtidig er det av stor interesse for vår type institusjon at det i meldingen også signaliseres at det vil bli lyst ut nye midler til forskningsprosjekt innen sektoren og i samarbeid med relevante forskningsmiljø.⁷ Det er en ambisjon for perioden at Museum Vest skal bli aktive

³ Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet Tillit, ting og tid*: 45.

⁴ Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet Tillit, ting og tid*: 45.

⁵ Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet Tillit, ting og tid*: 45.

⁶ Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet Tillit, ting og tid*: 48.

⁷ Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet Tillit, ting og tid*: 46.

partnere i kommende forskningsprosjekt finansiert av denne typen utlyste midler. Dette skal skje gjennom samarbeid med de andre museene i Vestland og i våre museumsnettverk og ved å bygge videre på etablerte samarbeidsflater med vitenskapelige miljø i inn- og utland.

2.1 Økt bevissthet om forskningsetiske problemstillinger

På et overordnet nivå støtter vi oss til internasjonale ICOM sin museumsdefinisjon der forskning er innplassert som en sentral del av den samlede virksomheten som definerer et museum:

A museum is a non-profit, permanent institution in the service of society and its development, open to the public, which acquires, conserves, researches, communicates and exhibits the tangible and intangible heritage of humanity and its environment for the purposes of education, study and enjoyment.

Dette er en definisjon som er under diskusjon og formuleringene kan bli endret i løpet av planperioden. Det er likevel lite som tyder på at forskning vil bli tillagt mindre vekt i en eventuell ny definisjon, men forskningsformålet i forhold til statlige og allmenne samfunnsinteresser kan bli redefinert eller reformulert. Norske ICOM utferdiget i 2020 nasjonale presiseringer av ICOM sitt etiske regelverk på en måte som både er fundert i de internasjonale føringene samtidig som de ble konkretisert og tilpasset nasjonale problemstillinger og praksiser. Forskningsfeltet ble her presisert ut fra både museenes egenart som forskende institusjoner samtidig som en har knyttet seg tydelig til forskningsbegrepet slik det blir praktisert og forstått innenfor universitet- og høyskolesektoren og andre forskningsinstitusjoner. Dette er beskrevet slik i første punktet under forskning:

Forskning og utviklingsarbeid er grunnleggende for alle arbeidsområder i museene. Forskning i museer følger samme standarder som andre forskningsinstitusjoner, og skal utføres i samsvar med etablert vitenskapelig, etisk og juridisk praksis.⁸

Det blir videre presisert at et museum må anerkjenne forskning “som en kjerneoppgave og gi forskere rom for forskningstid”, men også at en “må ha nødvendig kompetanse for å administrere forskningen ved egen institusjon” (punkt 2).⁹ Dette er sentrale punkt som denne planen og organiseringen av forskningen i Museum Vest støtter seg på (jf. side 7 ovenfor). I tillegg gir de etiske retningslinjene presise føringer for den etiske og kvalitative utviklingen forskningsaktiviteten ved et museum av vår størrelse bør og skal ha. Forskningens frie, kritiske og uavhengige stilling og ansvaret for å både ivareta museets egenart samtidig som

⁸ Norske ICOM. *Åpent, inkluderende, transparent og profesjonelt. Etiske retningslinjer for museer i Norge: 8.*

⁹ Norske ICOM. *Åpent, inkluderende, transparent og profesjonelt. Etiske retningslinjer for museer i Norge: 8.*

en plikter å ta del i en kritisk faglig offentlighet er prinsipp som kan hevdes alt å være godt innarbeidet i Museum Vest. Likeens har en opparbeidet solid erfaring med å handtere eksternfinansiert forskning på måter som ivaretar forskernes avhengige rolle.

Det vil samtidig være behov for en større oppmerksomhet rundt etiske problemstillinger knyttet til personvern ved intervju og innsamling av minnemateriale i planperioden (punkt 5). Videre er det grunnlag for å tydeliggjøre sammenhengen mellom forvaltning, formidling og forskning og i større grad synliggjøre våre prosjekt og vår kompetanse slik det beskrevet i punkt 4:

Utstillinger, formidling, innsamling og bevaring bør være basert på forskning. Forskeren skal krediteres i alle relevante sammenhenger. Museet skal bidra til at samlingene tilrettelegges for forskning. Offentlig tilgjengelig informasjon om egne forskningsprosjekter, oversikt over vitenskapelige publikasjoner og annen forskningsformidling skal utformes av museet.¹⁰

3. Oppfølging av konsolideringen og dens formål og visjoner

Samarbeidsavtalen som ligger til grunn for konsolideringen mellom Museum Vest og Bergen Sjøfartsmuseum er forankret i en felles forståelse av at havet er en fellesnevner for våre fortellinger. Museum Vest skal ta ansvar for “historien om norsk kystkultur, fiskeri og sjøfart”.¹¹ Dette skal skje gjennom å “fremme og styrke forskning” sammen med forvaltning og formidling innen “sjøfart, offshore, fiskeri, verftsindustrien, krig, okkupasjon, handel og kyst – som alle griper tett inn i hverandre med havet som fellesnevner”. Som et av flere virkemiddel i oppfølgingen av visjonen blir det slått fast at Museum Vest skal “[s]kape felles fagmiljø på tvers av avdelingene samtidig som den enkelte avdelings særpreg og egenart ivaretas.”¹²

Konsolideringen har altså som formål at forskningsfeltet skal styrkes, det tematiske og dels avdelingsvise ansvaret skal videreføres og at en skal utvikle et felles fagmiljø i Museum Vest. En målbar synergieffekt av konsolideringen skal derfor være at det blir flere forskningstiltak og at det faglige fellesskapet i Museum Vest bidrar til kvalitetssikring og gjennomføring. Det er derfor også forutsetning at det i Museum Vest utvikles forskningsprosjekt som er forankret i flere avdelinger der det er tjenlig med tanke på tematisk slektskap og/eller behov for spesifikk faglig kompetanse.

¹⁰ Norske ICOM. *Åpent, inkluderende, transparent og profesjonelt. Etiske retningslinjer for museer i Norge: 8.*

¹¹ Samarbeidsavtale mellom Museum Vest og Bergen Sjøfartsmuseum punkt 4.

¹² Samarbeidsavtalen punkt 4.

Det er derfor en forventning at forskerforum og andre samlingspunkt brukes til å utvikle nye prosjekt som utfordrer oss som et forskende museum innenfor beslektede eller overlappende temaer. Mulige tematiske overskrifter er nevnt i avtalen det blir referert til ovenfor, men disse kan og bør både utfordres og utvides i en prosess med sikte på å reise nye problemstillinger som både er aktuelle for vår videre museale utvikling og for en bredere faglig offentlighet samtidig som det skal ha nytte og relevans for vårt formidlings- og forvaltningsansvar.

Vår forskningskompetanse og fagdisiplinære kompetanse er samtidig samlet sett beskjedent sammenlignet med akkrediterte forskningsinstitusjoner og ujevnt fordelt mellom avdelingene. Det vil derfor også videre være nyttig og nødvendig for Museum Vest å styrke samarbeidet med andre forskningsmiljø ved å delta på faglige møteplasser utenfor museumssektoren, delta i samarbeidsprosjekt og ved å engasjere eksterne forskere i enkelte prosjekt.

Forskning og kunnskapsproduksjon i Museum Vest skal altså innrettes med vekt på kvalitet og relevans, der det første fordrer at vi knytter oss opp mot allmenne vitenskapelige ideal, mens det andre skal ha en tilknytning til våre tema og vårt allmenne museale formål. I dette ligger det et ansvar for institusjonen å legge til rette for forskernes frihet til å kunne formulere forskningsspørsmål av en slik art at de både kan ligge innenfor vår etablerte tematikk eller utfordre og utvide disse.

Prioriterte tiltak og relevant forskningskompetanse

Da Museum Vest i 2021 landet sin nye strategiske plattform var det med sikte på å orientere institusjonen i en tydelig retning som favnet om både institusjonelle ambisjoner og avdelingsvise utfordringer. Det er samtidig grunnlag for å peke på at Museum Vest har kunnskapsbehov som er av en slik art at de krever en felles innsats av Museum Vest. Her står en overfor noen utfordringer knyttet til våre ambisjoner om å basere fornyelse og formidling på relevant forskning.

Innen de beslektede temaene fiskeri- og handelshistorie, kystkultur og maritim historie står en ved inngangen til planperioden overfor flere krevende og utviklende prosjekt på avdelingsnivå. Både Det Hanseatiske Museum og Schøtstuene og Bergen Sjøfartsmuseum er inne i omfattende fornyingsprosjekt av sine utstillinger. Dette er prosjekt som vil kreve felles ressurser. Samtidig er dette avdelinger som har ulike utgangspunkt når det kommer til relevant forskningskompetanse. Bergen Sjøfartsmuseum sin primære utfordring er at den marinarkeologiske kompetansen er bundet i de formelle forvaltningsforpliktelsene. Dersom en ikke gjennom IRMAS-prosjektet eller tilsvarende får midler til FOU-arbeid innen dette feltet,

må MV vurdere hvordan dette forskningsfeltet skal tilflyte de nye utstillingene. For Det Hanseatiske Museum er utfordringen større. Til tross for at restaurerings- og fornyingsprosjektet ved inngangen til perioden er regionens største museumstiltak, har ikke prosjektet tilført Museum Vest økte midler til å utvikle hanseatisk historie eller andre relevante forskningstema og perspektiv. Ved inngangen til planperioden blir dette løst ved hjelp av innleid spisskompetanse. Utfordringen gjennom planperioden er å sørge for at også museets ansatte bygger forskningskompetanse på feltet, som slik kan følge forvaltningen av Finnegården og formidlingen på museet etter åpningen i 2026. Dette vil kreve ressurser som enten må skaffes tilveie gjennom Museum Vest sin egen prioritering av prosjektet, eller ved at en oppnår en vesentlig økning i offentlige tilskudd eller egeninntekter.

4. Kompetansebygging

4.1 Forskningskompetansen ved planens inngang og utgang

Museum Vest har samlet sett og over tid bygd ut en rimelig stor museumsfaglig stab med et høyt utdanningsnivå. De fleste som underviser, formidler, forsker og arbeider med samlingene i Museum Vest har utdanning på mastergradsnivå eller mer. Og samtidig er det bygd opp en betydelig realkompetanse i organisasjonen som kommer til uttrykk på flere museumsfaglige felt, også i form av ulike publiseringer.

I alt er det 26 museumsfaglige ansatte med minimum utdanning på mastergradsnivå. Fagdisiplinene er hovedsakelig innenfor kulturhistoriske fagdisipliner. Av disse har fire doktorgrad, og en forventes å levere sin avhandling til bedømming ved utgangen av 2022. Det vil si at museet i løpet av 2023 kan ha fem ansatte med doktorgrad. Av de med master, hovedfag eller magistergrad er det videre 12 som kan sies å ha forskningskompetanse på den måten at de har vitenskapelige publikasjoner å vise til etter fullført studieløp. En forenklet oversikt over utdanningsnivå og forskningskompetanse innen museumsfaglige stillinger ved utgangen av 2021 ser slik ut:

Godkjente museumstitler 2021		Målsetning 2022-2025
- Førstekonservator:	<i>0</i>	<i>5</i>
- Konservator NMF:	<i>4</i>	<i>6</i>
Real- og formalkompetanse (overlapper med ovenfor)		
- Doktorgradskompetanse:	<i>4</i>	<i>5</i>
- Realkompetanse ¹³ :	<i>11</i>	<i>13</i>
- Hovedfag eller mastergrad som faller utenfor kategoriene ovenfor:	<i>10</i>	

Fagdisiplinær fordeling per 2021

Historie: 12
Arkeologi: 4
Kulturvitenskap: 2
Kunsthøgskole: 1
Etnologi: 2
Folkloristikk: 1
Museologi: 1
Nordisk: 1
Naturfag: 1
Marinbiologi: 2

¹³ I denne sammenhengen er realkompetanse forstått som master eller tilsvarende pluss vitenskapelig publisering etter endt utdanning.

4.2 Tiltak for å nå kompetansemålene

Oversikten viser at Museum Vest både har lagt vekt på formell kompetanse i ansettelser til museumsfaglige stillinger, men også at det i noen grad har blitt gitt rom for å bruke arbeidstiden til kompetanseheving og publisering. Samtidig er det et trekk ved museet at både forskningsprosjekt og publisering av annen kunnskapsproduksjon er prosjektrettet og ikke en integrert del av stillingsbeskrivelser. Som et ledd i den generelle kartleggingen av museets kompetanse og vurdering av kommende behov vil det i løpet av planperioden bli drøftet hvor vidt forskning i større grad skal inngå i stillingsbeskrivelser eller tallfestet som del av stillingsprosent.

Men uavhengig av hva som vil bli konkludert vedrørende stillingstyper skal Museum Vest i større grad legge til rette for at forskningskompetansen i organisasjonen blir brukt i den videre museumsfaglige utviklingen av museet. Arbeidet med å heve kompetansen i form av tid til forskning, kursing og bevissthet om forskningskompetanse i relevante tilsettingsprosesser skal videreføres og tydeliggjøres.

Konkrete tiltak som vil bli satt i verk for å motivere og stimulere til kompetanseøkning:

- Bruke lønnspolitikken til å stimulere til kompetansebygging ved at godkjente akademiske og museale titler skal gi lønsmessig uttelling for fagstillinger
- Synliggjøre ansattes kompetanse på hjemmesider
- Synliggjøre den enkeltes kompetanse ved å legge til rette for registrering i Cristin
- Videreføre gjensidige forpliktende ordninger der tid til forskning, relevans for museet og publisering blir avtalt. For perioden gjelder dette primært de prosjektene og skrivesamlingene som er omfattet av prosjektet "Felles forskingsinfrastruktur Vestland" og deltakelse på UiB sine kurs Muse620 og Muse621
- Etablere en lav kollegial terskel for å bistå i utviklingen av nye forskningsideer
- Forskerforum skal både være en møteplass der forskningsideer i ulike stadium blir styrket gjennom råd og konstruktiv kritikk
- Øke bevisstheten om fagdisiplinært særpreg, skape tverrfaglig interesse og samarbeid
- Integre samlingsrelevans og tanker om forskningsformidling i kritisk egenrefleksjon om forskningspraksis

5. Organiseringen av forskningen i Museum Vest

Forskningsaktiviteten i Museum Vest har for en stor del vært prosjektrettet, og vil også være det videre i planperioden. Ettersom forskningskompetansen for en stor del er fordelt på stillinger med andre arbeidsoppgaver enn forskning som sine primæroppgaver vil da også

forskningsarbeid i praksis bli mer prosjektrettet enn andre mer innarbeidede museumsfaglige oppgaver.

Museum Vest har samtidig fra og med 2021 formalisert arbeidet med prosjektorganisering av organisasjonen. Formålet er både å legge til rette for at det blir utviklet nye prosjektideer, kvalitetssikre disse og å sørge for planmessig bruk av museets ressurser fordelt på linje- og prosjektoppgaver. Framgangsmåten er nærmere omtalt i museets prosjekthåndbok, men et hovedprinsipp er at det er lav terskel for den enkelte ansatte å komme med en prosjektide, samtidig som nærmeste leder har fullmakt til å bestemme hvor vidt ideen skal kunne utvikles til et prosjekt. Videre blir det foretatt en samlet vurdering og prioritering mellom prosjekter som krever felles ressurser i Museum Vest sin strategiske ledergruppe. Dette vil også gjelde for større forskningsprosjekt der initiativet er forankret på ledernivå i avdelingen eller er initiert av fagleder eller direktør.

5.1. Fagleder for forskning sin rolle i organisasjonen

Museum Vest har etablert egne stillinger som fagledere for forvaltning, forskning og formidling i Museum Vest. Formålet er å lede og koordinere aktivitet innen sine fagområder. Videre skal de delta i Museum Vest sin strategiske ledergruppe og være rådgivere for direktøren. (Se Museum Vests mandat og delegasjonsmyndighet).

Fagleder for forskning bør kontaktes for råd og rettleiding i initiativfasen av både små og store prosjekt, altså i det som i prosjekthåndboken omtales som prosjektidefasen.

I fasen der et forskningsprosjekt blir utarbeidet med et prosjektmandat kan avdelingsleder be fagleder om råd eller hjelp til å vurdere prosjektets faglige kvalitet.

Det vil i løpet av perioden bli vurdert om det er behov for å opprette et mer permanent fagråd bestående av den fremste og/eller mest relevante kompetansen i organisasjonen i utviklingen av forskningsfeltet. Et slikt fagråd vil bli opprettet dersom flere større forskningsprosjekt er under utvikling i Museum Vest samtidig og/eller er av en slik art at utviklingen av prosjektet krever mer faglig bistand fra organisasjonen enn det fagleder for forskning rår over. Fagleder for forskning foreslår overfor direktør sammensetningen av fagrådet. Sammensetningen skal være basert på formell forskningskompetanse og/eller fagdisiplinær relevans for museet. Fagleder for forskning leder møtene i fagrådet og fører referat.

Dersom det er tale om større prosjekt som krever felles ressurser over tid bør prosjektet vurderes av et fagråd før det blir oversendt til strategisk ledergruppe.

5.2. Base for forskning i Museum Vest

Forskningsarbeidet i Museum Vest inngår i museets desentraliserte struktur der strategiske føringer skal følges opp av faglederne, men med stort handlingsrom avdelingsvis for å prioritere mellom ulike innsatsområder samtidig som det er tydelige åpninger for initiativ fra den enkelte ansatte. Det er samtidig sett på som nødvendig å skape et tydeligere forskerfellesskap i Museum Vest for å stimulere til ideskaping og legge til rette for kritisk dialog om de enkelte prosjekt og nye forskningsideer. Det er derfor slått fast i Museum Vest sitt strategiske veikart for perioden at det skal etableres en base for forskning på Bergen Sjøfartsmuseum. Basen skal videreutvikles gjennom perioden med vekt på å skape en nyttig møteplass for forskingsarbeid i organisasjonen og bygges ut videre som ledd i en fast forskningsinfrastruktur i Museum Vest.

Ved inngangen til perioden er det særlig lagt vekt på å utvikle forskningsbasen som en møteplass for kritisk og konstruktiv dialog om og for forskningsideer og for pågående forskningsprosjekt. Dette skjer ved at forskerforum har sine møter i auditoriet på Bergen Sjøfartsmuseum. Dette er et lite, men viktig grep for å samle forskningskompetansen i Museum Vest. I det videre vil det utviklingen av basen ha som siktemål å styrke basen som varig forskningsinfrastruktur for Museum Vest. Tiltak som er aktuelle er å opprette arbeidssted for faglederen for forskning i tilknytning til basen, og å gi rom for prosjektbasert skriving og interne seminar for MVs ansatte på avdelingen og på annen måte stille avdelingens fasiliteter til rådighet for pågående forskningsprosjekt.

6. Forskningsambisjoner for perioden 2022-2026: Styrking, kontinuitet og fornying

6.1 Utfordringer og ambisjoner

Det er Museum Vest sin samlede vurdering at vi ved inngangen til perioden står bedre rustet til å innfri våre og sektorielle forskningsambisjoner enn hva tilfellet har vært tidligere.

Ovenfor er sentrale grep beskrevet knyttet til forankring av forskning på ledernivå, tilrettelegging for kompetanseutvikling, etablering av faglige møteplasser og våre tematiske ansvarsområder og måten vi organiserer forskningsprosjekter. Forskning *er* et innsatsområde som har fått større prioritet og vi har derfor grunn til å forvente av oss selv større forskningsaktivitet og økt kvalitet innen all vår kunnskapsproduksjon.. Og det kan bli krevende å innfri våre sammensatte mål om å både oppnå flere meritterende publikasjoner, økt kvalitet på annen kunnskapsproduksjon, større forskingsinnsats på våre samlinger og deltakelse i større forskningsprosjekt i samarbeid med andre. Hovedutfordringen vil for en

stor del være at museet til tross for økt formal- og realkompetanse vil rå over begrensede ressurser samtidig som våre interesser innen forskning og kunnskapsproduksjon er blitt bredere. Det påhviler oss derfor et ansvar for å være i stand til å foreta kritiske vurderinger og prioriteringer mellom ulike prosjekt på en slik måte at en i løpet av perioden både oppnår kvalitativ spissing og innfrir interne og eksterne forventninger til bred og relevant kunnskapsproduksjon.

Denne planen viser hvordan vi forstår forskning, hvordan vi vil øke kompetansen og hvordan forskning og kunnskapsproduksjon skal organiseres for å oppnå våre sammensatte målsettinger. Oppsummert ser de slik ut

- Forskningsfeltet vil være forankret i ledelsen ved fagleder for forskning som sammen med de andre faglederne vil inngå i strategisk ledergruppe
- Innføringen av en tydelig prosjektorganisering og implementering av prosjektmetodikk vil gi rom for ulike former for forskningsinitiativ
- Opprettelsen av forskerforum som fast møteplass vil bidra til å bygge et faglig fellesskap
- Utviklingen av en felles infrastruktur for museene i Vestland vil i hele planperioden stille vesentlig større forskningsressurser tilgjengelig for Museum Vest

6.3 Tallfesting av mål for perioden

Museum Vest rapporterer i likhet med andre museum årlig inn tallfestede resultat og mål for det kommende året. Samtidig har vi innført årlige handlingsplaner der både mål for det kommende året og inneværende planperiode blir rapport inn internt. Med dette som utgangspunkt er det mulig å skissere opp følgende forskningsmål for planperioden 2022-2025:

Kompetanseøkning

- Fra 0 førstekonservatorer til 5 i løpet av planperioden
- Fra 4 til 6 konservator NMF i løpet av planperioden
- Fra 4 til 5 ansatte med doktorgrad i løpet av planperioden. 2 av disse vil være helt eller dels finansiert av Museum Vest

Publisering

- Minimum 2 artikler skal årlig bli sendt til fagfelleevaluering i en nivå 1 publikasjon
- Museet skal publisere 3-4 populærvitenskapelige artikler årlig i publikasjoner med redaksjon

- I løpet av planperioden skal en ha fullført eller i det minst ha påbegynt arbeidet med minimum 2 nye utstillingskataloger kjennetegnet av perspektivrik og original forskningsformidling
- Museum Vest skal lede arbeidet med minimum ett større forskningsprosjekt innenfor MVs tematikk og med bidragsytere fra andre forskningsmiljø og flere avdelinger i Museum Vest